

Is het referendum een democratische zegen of vloek? Dit boek zoekt antwoorden via een rondgang door theorie en praktijk, in binnen- en buitenland. Vertrekkend vanuit het Oekraïne-referendum als centrale casus worden vergelijkbare EU-gerelateerde referenda belicht en ook meer duurzame referendumculturen doorgelicht. Reflectie hierop leert dat het referendum geen eenheidsworst is. Onder gunstige omstandigheden blijken referenda een nuttige rol te kunnen vervullen in een gemengd democratisch bestel. In verkeerde handen kunnen ze echter ook stevig worden misbruikt; dat hebben referenda overigens gemeen met andere instituties, zoals de politieke partij of de massaverkiezing. Toegespitst op de Nederlandse polderdemocratie luidt de conclusie dat het referendum, mits op juiste wijze ingericht en ingebed, van toegevoegde waarde kan zijn.

Frank Hendriks is hoogleraar vergelijkende bestuurskunde aan Tilburg University en gespecialiseerd in de vormgeving en transformatie van democratisch bestuur. Hij publiceerde een vijftiental boeken, waaronder *Vitale democratie: Theorie van democratie in actie* bij Amsterdam University Press, 2006.

Koen van der Krieken doceert aan de Tilburg School of Governance van Tilburg University en rondt een proefschrift af over lokale referenda en de wijze waarop winst en verlies daarin kunnen worden verklaard.

Charlotte Wagenaar doceert eveneens aan de Tilburg School of Governance en heeft een proefschriftonderzoek in ontwikkeling over de opzet en consequenties van alternatieve, niet-dichotome referendumdesigns.